

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

ÇOCUK EVLİLİKLERİNİN YOL AÇTIĞI SORUNLAR

Av. Süreyya Turan[□]

Uluslararası belgelere göre, on sekiz yaşının altında yapılan her evliliğe çocuk evliliği ve evlenen kıza çocuk gelin denilmektedir. Kız çocuklarının erken yaşta evlenmelerinin başlıca sebepleri arasında, yoksulluk, aile içi cinsel saldırı, evlilik dışı gebelik gelmekte, çocuk gelin görülme sıklığı ile ailenin yoksulluğu arasında doğrudan bir ilişki olduğunu görülmektedir. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde; yoksul aileler, hanelerinin yoksulluğunu azaltmak için; arkadaşlarıyla oyun oynayacak yaşlardaki kız çocuklarını, babası hatta dedesi yaştaki adamlarla evlendirmektedirler. Pek çok kez, bu çocuklar, yaşlı adamların ikinci eşi veya üçüncü eşi olmaktadır. Evlendirilen bu kız çocukları, doğum yapmakta, ev işleri yapmakta koca baskılarına maruz kalmaktadırlar. Bu çocuklardan bazıları, tüm bunlara dayanamayarak intihar etmektedirler.

Uluslararası Belgelerde; 18 yaşının altında yapılan evlilikler çocuk evliliğidir. Türk hukuk sistemine baktığımızda; Medeni Kanunu'na göre 17 yaşını doldurmamış kızlar, Çocuk Koruma Kanunu'na göre 18 yaşını doldurmamış kızlar, Türk Ceza Kanunu'na göre ise 15 yaşını doldurmamış kızlar çocuk gelin sayılmaktadırlar. Kanunlar arasındaki bu uyumsuzluk, geleneksel yaşayışa sahip ailelerin, kız çocuklarını erken yaşta evlendirmelerine karşı verilen tüm mücadeleleri sonuçsuz bırakmaktadır.

Araştırmalara göre; Türkiye'de, yasal nikâhı olmayanların %53'ü Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaşamakta, doğan çocuklar annelerinin yaşı tutmadığından, babaannelerinin nüfusuna kaydettirilmekte kız çocuklarının evlendirilme şekilleri olarak da başlık paralı evlilik, kan bedeli evliliği ve berdel evliliği sayılmaktadır. Çocuk yaşta evlendirilenlerin ruhsal değerlendirmelerine ilişkin Türkiye'de yapılmış bir çalışmada; 48 adli vaka olarak değerlendirilen olguların ruhsal değerlendirmeleri klinik görüşme ile yapılmış ve bulguların; % 45.8 inde evlendirilme sonrası en az bir ruhsal bozukluk geliştiği saptanmıştır: Major Depresif Bozukluk %20.8, Uyum bozukluğu %14.6, Travma Sonrası Stres Bozukluğu %8.3, Postpartum depresyon %2.1 dir. Evlendirilme sonrası olgularda ise; % 29,2'sinde intihar düşüncesi, % 20,8'inde intihar girişimi ve erken evlendirilen kızların %14,6'sı evlendirildiği kişi tarafından fiziksel şiddete/istismara, %27,1'i ise duygusal şiddete/istismara uğradığı görülmüştür.

SONUÇ: Çocuk gelin sorununun çözümünde; öncelikle kadın erkek cinslerinin birbirlerine eşit olduğu kamusal alanda açıklıkla dile getirilmeli ve bu alandaki kavram kargaşası sona erdirilmelidir. Medeni Kanun, Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Ceza Kanunları arasındaki çocuk gelin yaşı konusundaki uyumsuzluk giderilmeli

[□] Türk Hukukçu Kadınlar Derneği Başkanı, turan_sureyya@hotmail.com

**ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU**

**TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ**

ve 18 yaşını doldurmayan kızların evlenmesi yasaklanmalıdır. Yasağa uymayanlar hakkında ağır cezalar hükmolunması yönünde ilgili kanunlarda değişikliğe gidilmelidir. Ayrıca, yerel yönetim çalışanları ile çocuk polislerine, Türk Medeni Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu ve Türk Ceza Kanunu hakkında düzenli eğitim seminerleri verilmelidir. Kız ve erkek çocuklarının 12 yıllık kesintisiz, nitelikli eğitim ile zorunlu olarak okula devamının sağlanması ve kırsal bölgelerde de okula ulaşılabilirliğin Devlet tarafından sağlanması şarttır. Çocukların okula gelmemeleri halinde sıkı takip yapılarak kolluk kuvvetleri tarafından olaya el konularak çocuğun koruma altına alınması devletin görevidir.